

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Boșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”
Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grădinișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Lucefărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,
„Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoțana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Sălvania”, „Someșana”, „Steaua”,
„Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărnăneana” și „Zlăgneana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe $\frac{1}{2}$ an K 6—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VII.

Sibiu, 16 Aprilie 1905.

Nr. 16.

Banca Austro-Ungară.

În zilele acestea a apărut raportul general al celei mai mari bănci din monarhia noastră, Banca Austro-Ungară, despre activitatea ce a desvoltat în decursul anului trecut. Fiind acest raport de o deosebită însemnătate, pentru că în el se reoglindește întreaga situație economică și financiară a țării din monarhie, ținem de folositor să relevăm la acest loc unele dintre cele mai de samă momente, cari au hotărât și influențat mai mult afacerile acestei mari instituțiuni financiare.

În general luat două sunt momentele, cari trebuiesc remarcate. Întâi e criza agricolă, cauzată de seceta îndelungată, care a bântuit cu deosebire Ungaria, în urma căreia cele mai însemnate articole de alimentație s'au scumpit simțitor cu deosebire în detrimentul claselor de jos, cari din cauza relei recolte au fost lipsite de bani mai mult ca niciodată. Față de acest moment regretabil se opune un al doilea de natură contrară, anume faptul, că pe terenul afacerilor comerciale, industriale și de circulație s'a putut constata un progres continuu și — față de împrejurările politice-economice nu prea favorabile, în care se află monarhia — o desvoltare relativ însemnată a tot felului de întreprinderi. Aceste două momente au decis peste tot mersul afacerilor de bancă. Căci pe deoparte criza agricolă, lipsa de produse și de bani a poporului agricol, pe de altă parte cererea, căutarea cea mare de materii prime pentru activitatea industrială și comercială au contribuit ca publicul mare să apeleze în măsură însemnată la creditul băncii. Agricultorii au cerut bani pentru acoperirea lipselor, industriașii și comercianții pentru trebuințele întreprinderilor lor, așa că afa-

cerile de discount la Banca Austro-Ungară arată o creștere față de anul trecut în mediu de K 64 $\frac{1}{2}$ mil. Poziția cea mai mare au ajuns-o aceste afaceri la 31 Decembrie a. tr. când s'au semnat cu K 511.6 mil., sumă pe care n'a mai înregistrat-o banca dela 1898 încoace. Imprumuturile pe lombard de asemenea au fost luate în considerare în măsură însemnată de publicul mare, așa că și acestea arată o creștere de K 9.4 mil., deși starea lor medie n'a fost mai mare decât numai cu K 1.2 mil. față de anul trecut. În contul împrumuturilor hipotecare s'au replătit sume considerabile, dar acest ram de afaceri n'a mai fost luat în considerare de proprietari — poate tocmai din cauza crizei agricole — așa că la finea anului trecut starea împrumuturilor hipotecare arată față de anul 1903 o reducere de K 10.1 mil.

Trecând la partea financiară, raportul băncii constată, că în ceea ce privește banii de hârtie — abstrăgând dela cele 7.8 mil. note de bancă în fl. v. a., altele nu mai sunt în circulație. Retragerea din circulație a notelor de stat de asemenea se poate considera ca finalizată, căci nu mai sunt decât 2.7 mil. a căror valoare însă, cum se știe, e garantată în monede de aur.

Circulația bancnotelor în mediu a întrecut pe cea din 1903 cu K 76.7 mil., deși la finea anului trecut a fost cu K 19.5 mil. mai mică decât în anul precedent. Acest fapt e a se atribui împrejurării că instituțiunea conturilor de gir, de a cărei desvoltare banca se îngrijește foarte mult, a fost luată în considerare în mod mai intensiv ca până acum din partea publicului mare.

Relativ la chestiunea de reformă a valutei, raportul constată că banca noastră de emisiune a urmat consecvent și precaut calea de până acum. Cursul devizelor în tot decursul anului s'a menținut favorabil pentru

monarhia noastră prin ceea ce s'a făcut posibil pe deoparte augmentarea rezervei metalice de aur a băncii pe de altă parte s'a putut susține neschimbat etalonul relativ mic de $3\frac{1}{2}\%$, un etalon care a fost mai redus decât al orișicărei dintre țările învecinate. Că până la ce grad i-a succedut Băncii Austro-Ungare să urmeze o politică financiară favorabilă în regularea plătirilor internaționale și în legătură cu aceasta în regularea circulației aurului se poate deduce din împrejurarea că în anul trecut rezerva metalică a băncii s'a urcat față de anul 1903 cu K 434 mil. și s'au pus în circulație K 513 mil. în monete de aur așa că valoarea tuturor monetelor de aur din circulație la finea anului 1904 a atins cifra de K 2104 milioane.

Pe terenul reformei sistemului monetar s'a făcut un însemnat progres prin ordinațiunea ministrului austriac de finanțe în sensul căreia toate plățile statului în fl. de aur (cum sunt de ex. cupoanele rentei de aur și a altor diferite împrumuturi de stat etc.), cari până acum se plăteau aproape fără excepție în valută franceză, pe viitor să se plătească în valută de cor. în monete de aur, eventual la dorința partidelor în bancnote. Tot în scopul de a fi recunoscute bancnotele ca mijloc de plătire la plățile ce sunt a se face în aur, în anul trecut Banca Austro-Ungară a început să emită asignațiuni de vamă în coroane. Aceste se emit libere de spese celor interesați, cari plătesc contra valoarea în bancnote, astfel că vama care se plătește exclusiv în aur poate fi plătită azi — deși în mod indirect — prin bancnote. Și deși această inovație e introdusă numai de câteva luni, publicul mare s'a folosit de ea în măsură destul de considerabilă. În anul trecut s'au emis cu totul K 586 mil. în asignațiuni de vamă.

În fine trebuie să mai amintim că de vize (cambii străine) și alte pretenziuni în aur asupra străinătății a avut Banca Austro-Ungară la finea anului trecut în sumă de K 1889 mil.

Aceste sunt cele mai însemnate momente ce ar fi de remarcat din raportul general al băncii noastre de emisiune. Ele toate dovedesc că banca aceasta a făcut și în anul trecut un însemnat pas în calea progresului și a consolidării.

I. I. L.

Efectele publice.

(Urmare)

Lumea comercială și financiară se interesează foarte mult de emisiunile de stat. Și se interesează nu numai comersanții și bancherii cei mari, ci și cei mici cu capitaluri mai modeste, deoarece în forma în care se emit astăzi obligațiunile publice, li se dă și acestora posibilitatea să participe la împrumuturile de stat. Ne aducem aminte c'am fost zis, că obligațiunile se emit și în titluri mici de 100, 200 și 500 cor. Aceasta se face tocmai din considerație ca și cei cu capitaluri mai mici să și-le poată plasa în efecte publice de stat. O altă împrejurare, care contribuie ca lumea să caute efectele publice e, că prin circulația cea mare a lor se garantează mobilitatea capitalului plasat în ele. Anume nime nu e obligat să aștepte, dacă nu voește, până i-se replătește capitalul împrumutat statului, conform planului de amortizare, ci dacă tocmai are lipsă de bani își poate vinde obligațiile sale altora, căci la bursă totdeauna se găsesc cumpărători.

Emisiunile prin mijlocirea bursei sunt astăzi la ordinea zilei. Timpul nostru cu doosebire a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a cărui principală notă distinctivă e uriașul progres social-economic a adus pe piețele burselor europene și americane o mulțime enormă de efecte publice, rezultatul uriașelor investițiuni moderne pe terenul industrial. Sunt burse, cari înainte de aceasta cu două sau trei decenii nu însemnau în cotele lor oficiale decât 40—50 de efecte, dar de prezent notează cu sutele. Numai în chipul acesta se poate pricepe de ce astăzi împrumuturile de stat au ajuns de preocupă întreaga lume comercială și financiară. Averi uriașe sunt plasate în astfel de împrumuturi de stat.

Împrumuturile de stat de durată lungă și în sume mari formează așa numita *datorie fundată* sau *consolidată* a statului.

*

În expunerile noastre de până aci, ca să explicăm înțelesul datoriilor de stat, am analizat un exemplu despre un împrumut, care se amortizează într'un interval de timp hotărât. Trebuie însă să se știe, că nu toate împrumuturile de stat, aparținătoare datoriei consolidate, sunt amortizabile, ci sunt unele pe cari statul peste tot nu le amortizează așa că din acest punct de vedere împrumuturile de stat se pot împărți în două mari categorii și anume în împrumuturi neamortizabile și împrumuturi amortizabile.

*

Împrumuturi neamortizabile. Aceste sunt împrumuturi, la cari statul nu se angajează să replătească capitalul împrumutat, ci se obligă să plătească creditorilor săi numai anumite interese anuale. Și deoarece creditorii primesc aceste interese dela stat în mod permanent, întocmai ca o rentă, de aceea împrumuturile de natura aceasta sunt cunoscute în viața

practică sub simpla numire de *rente*. Rentele formează *datoria permanentă* sau *perpetuă* a statului.

Titlurile de rente din punct de vedere al designațiunii proprietarului pot fi de două feluri și anume: nominale sau pe nume și la portor. La noi în monarhie, am putea zice, mai toate titlurile de rente de stat sunt la portor. Cu toate acestea nu e eschisă posibilitatea să întâlnim și rente nominale, căci orișicine are drept să ceară, ca titlurile sale să se emită pe nume. Această procedură, preschimbarea titlurilor la portor în titluri pe nume, se numește *vinculare*. Dacă cineva voește să-și vinculeze anumite titluri de rente, simplu, trebuie să adreseze spre scopul acesta o cerere la ministrul de finanțe, care retrage titlurile cele vechi și în locul lor emite titluri pe nume. Aceste se pot emite și într'o singură bucată în sumă ori-cât de mare. Proprietarul titlurilor vinculate în loc de cupoane primește o coală pentru încassarea intereselor, pe baza căreia la scadență poate ridica, contra unei chitanțe libere de timbru, suma de interese corăspunzătoare valorii nominale a titlului vinculat. Scopul *vinculării* este să se restrângă *circulabilitatea* titlurilor respective, deoarece acestea în urma *vinculării* pot fi vândute și predate altora numai prin transcriere sau prin ridicarea clauzei de *vinculare*, ceea ce se poate face tot numai prin minister. Ridicarea clauzei de *vinculare* și *preschimbarea* titlurilor vinculate din nou în titluri la portor se numește *devinculare*.

La noi în Ungaria s'au emis titluri pe nume din *renta ungară de aur*, dar cu deosebire din cea de *coroane* în sume destul de considerabile, de două-trei sute de milioane.

Statul adeseori dă *corporațiunilor* asupra averii cărora are drept de control efecte vinculate, pentru ca astfel să poată supraveghia mai ușor cu deosebire acele averi în efecte publice, ce nu pot fi înstrăinate decât numai cu *invoirea* guvernului.

Titluri de rente pe nume se emit cu deosebire în Franța și Anglia, unde e introdus și un sistem particular de emisiune, așa numitul sistem al *cărților* pentru datoriile publice de stat. În Franța toate *imprumuturile* sunt introduse în cartea cea mare a *datoriilor* publice de stat, numită „*Le grand Livre de la France*“, care conține deoparte datele despre datoriile de rente ca d. e. numărul curent al titlurilor, sumele, scadențele pentru plățirea intereselor, numele proprietarului, domiciliul etc., de altă parte datele despre datoriile de stat *amortizabile*. Cartea originală se păstrează la Paris, dar pentru comoditatea publicului fiecare departament are câte o carte secundară. Acum, dacă cineva voește să-și plaseze anumite capitaluri în *imprumuturi* de stat se înștiințează și numele său, suma ce o *imprumută*, domiciliul etc. se introduc, se înscriu în cartea *datoriilor* publice. Despre astfel de înscrieri se eliberează câte un *extras oficial* (*Extrait d'inscription sur le grand Livre de la France*) care se emite

pe nume, dar la care în timpul din urmă se atașează o coală de cupoane valabile la portor. Extrasele aceste, numite simplu *rente* sunt puse în circulație întocmai ca titlurile de rente dela noi. Deosebirea esențială este, că pe când la noi *cumpărarea* și *vânzarea* se poate face prin simpla *predare* a titlurilor, pe atunci extrasele franceze fiind emise pe nume, la *cumpărare* și *vânzare* trebuie transcrise pe numele noului proprietar. E de remarcat, că pe *rente* franceze nu e ridicată valoarea nominală ca la ale noastre, ci în text se stabilește numai suma intereselor anuale ce se cuvin proprietarului *extrasului* de *rentă* după *capitalul* ce l-a vărsat. Așa d. e. presupunând, că cineva a *imprumutat* statului 10,000 franci, va primi în schimb un *titlu* de *rentă* care-l va îndreptăți să primească ca *interese* — pe lângă o *dobândă* de 3% — o *rentă* anuală de 300 franci.

Valoarea nominală deci nu se indică, dar nici nu e de lipsă căci se înțelege de sine înțatate e cunoscut procentul și suma anuală a intereselor.

În limbajul comun când se vorbește de-o *rentă* franceză, de ex. de 4500 franci nu se înțelege ca la noi o *rentă* cu o valoare nominală de mărimea acestei sume ci o *rentă* a cărei valoare nominală — admițând un procent de 3% — este de 150,000 franci.

Sistemul de *cărți* pentru *datorițele* publice e introdus și în Anglia, dar sub o formă și mai severă decât în Franța. Cartea principală e condusă de banca de Anglia, care dă *creditorilor* statului *extrase*, numite *scripte*, dar fără cupoane. Astfel ca să se poată încassa *interesele*, *renta* anuală, e necesar să se prezinte *scriptul* însuși, pe lângă care mai trebuie dovedit și *indentitatea* persoanei proprietarului. Dacă proprietarul se schimbă, *transcrierea* *scriptului* e împreună cu o mulțime de formalități cu mult mai multe și mai complicate decât în Franța.

În Anglia se emit și *titluri* cu cupoane ca în Franța, dar și *transcrierea* acestora e împreună cu multe formalități.

Am spus, că statul la *imprumuturile* contractate prin *emisiuni* de *rente* nu fă nici un angajament pentru *replătirea* capitalului. Cu toate acestea își rezervă dreptul să poată *abzice* *creditorilor* săi orișicând *imprumul* și să *replătească* capitalul prin *rescumpărarea* *titlurilor* de *rente*. *Rescumpărarea* se poate face în două moduri. Statul *cumpără* dela particulari — de regulă prin *mijlocirea* bursei — *titlurile* de *rentă*, pe cari apoi le *nimicește*. Această procedură s'ar putea urmă, când *cursul* e sub pari, astfel că *cumpărarea* să se facă cu oarecare *câștig* pentru stat. A se *dimite* la atari *specule* nu e compatibil cu *reputația* statului și de aceea *rescumpărări* de natura aceasta nu se prea ivesc. Cea mai justă și mai *uzitată* *rescumpărare* este însă aceea, când statul *solicită* pe *creditorii* săi, pe *posesorii* *rentelor* să se prezinte într'un anumit loc și timp cu *titlurile* lor spre a fi *rescumpărate*. *Rescumpărarea* în asemenea cazuri se face cu *valoarea* nominală.

E întrebarea, când se decide statul să abzică împrumuturile și să facă asemenea rescumpărări? De regulă, când interesele ce le plătește sunt față de prețul general al banilor relativ prea mari, cu alte cuvinte când pe piață se pot căpăta bani cu un procent mai efitin ca celce servește ca bază la plățirea cupoanelor de rente. In asemenea cazuri, adevăcând procentul de piață e mai mic ca al rentelor, cursul acestora crește și se urcă peste pari. E și explicabil. Să zicem că pentru o rentă cu o valoare nominală de 100 cor. se plătește 5%, iar in piață banii se oferă cu 4%. Dacă cineva ar voi să-și plaseze un capital pe piață ar trebui să deie 125 cor. pentruca această sumă să-i renteze un venit anual de 5 K, pe când o rentă aduce acelaș venit deși reprezintă o valoare nominală numai de 100 K. De aceea capitalistul mai bucuros va oferi pentru o astfel de rentă o sumă de K 120, 121 care să-i aducă K 5 venit anual, decât să deie pentru acelaș venit K 125. Astfel de împrejurări fac ca cursul să se urce peste pari, ceace e o apariție favorabilă pentru stat, căci e o dovadă că publicul mare se mulțumește și cu un procent mai mic decât se plătește pentru cupoanele rentelor.

Dacă cursul se menține vreme îndelungată peste pari, statul caută să profite de această stare favorabilă și să decide să rescumpere titlurile datoriiilor sale. Rescumpărarea se face de regulă așa că statul ia un împrumut cu dobândă mai mică cu care replătește pe cel vechiu, a cărui dobândă e prea mare, făcând prin aceasta o însemnată economie in suma de interese.

Intr'un asemenea caz zicem că statul convertește împrumutul vechiu in altul nou, adevăc își schimbă titlurile de rentă vechi in alte nouă după cari să plătească interese mai puține. Operațiunea împreună cu această schimbare se numește *conversiune*.

Cel mai ușor mod de a face o conversiune e acela, când statul, simplu fără a schimbă suma împrumutului și natura efectelor, declară procentul de redus. O astfel de conversiune e posibilă însă numai in statele avute sau in statele cari inspiră o deosebită încredere cetățenilor săi, ca Anglia, Franța, Germania etc. Astfel in Anglia de ex. in anul 1888 ministrul de finanțe Gosehen a convertit renta de 3% prin simpla reducere a procentului la $2\frac{3}{4}\%$, anunțând totodată, că începând din 1903, statul va plăti numai $2\frac{1}{2}\%$. In Austria încă avem un caz analog. Pentru renta unită de $4\frac{2}{10}\%$ s'a stipulat că începând din 1903 se va plăti numai 4% interese.

Un alt mod de conversiune este acela, când statul emite nouă efecte cu dobândă mai mică, pe cari le oferă creditorilor săi in schimb pentru efectele vechi cu dobândă mai mare. Ceice sunt aplicați a le schimbă prezintă efectele vechi și primesc altele nouă. Celorce nu se prezintă cu efectele lor pentru schimbare, li-se abzice împrumutul și efectele li-se rescumpără in bani cu valoarea nominală. Acest mod de conversiune se numește voluntară, căci proprietarilor de efecte le stă in liberă voie să primească alte

nouă sau să ceară replățirea valorii nominale a titlurilor vechi. Conversiunile de natura aceasta se fac de regulă prin mijlocirea vreunui consorțiu, care se îngrijește și de plasarea titlurilor nouă neschimbate.

In fine un alt mod de conversiune e acela când, efectele vechi se decontează peste pari, iar' cele nouă se emit sub pari. Din cauza aceasta se urcă nominalul datoriei, dar' in schimb scade, se reduce suma intereselor ce se plătește. Să presupunem, că statul are in circulație 100 milioane coroane rentă cu 5%, și că precum sunt banii pe piață s'ar putea căpăta un împrumut cu 4%. Statul va folosi această ocazie, și va luă un împrumut cu 4% din care să replătească titlurile datoriei cu $5\frac{1}{4}\%$. Să zicem că titlurile din circulație nu le capătă mai ieftin decât cu un curs de 102, iar' pe cele nouă nu le poate vinde mai scump ca cu 96. Pentru rescumpărare îi trebuie așadară 102 milioane coroane. E întrebare de ce valoare nominală vor trebui să fie titlurile de 4% pe cari le pune in circulație cu un curs de 96, ca să poată căpăta 102 milioane coroane numărăr, cu care să rescumpere titlurile vechi de 5%? Ori, aceasta se poate află prin o simplă proporție: $10,200,000,000 : 96 = 106,250,000$. Va emite așadară titluri nouă cu 4% in valoare nominală de K 106.250,000. Datoria se urcă cu K 6.250,000. Pentru stat aceasta e însă un lucru secundar, principalul este să nu mai plătească interese așa de mari. Și inadevăr, pe când la vechiul împrumut cu 5% plătiă 5 milioane interese pe an, pe atunci, pentru noul împrumut de K 106.250,000 va plăti cu 4% numai K 4.250,000, făcând o economie anuală la interese de K 750,000. Conversiunile de felul acesta se obicinuesc in statele mai sărace in capital, cum e de ex. și țara noastră. La noi, între anii 1876—79 s'a fost emis o rentă de 400 milioane florini aur cu 6%. Aceasta a fost convertită între anii 1881—1884 intr'altă rentă tot de aur dar' numai cu 4%. Nominalul datoriei s'a urcat la 545 mil., in schimb însă economia anuală de interese anuale ce s'a obținut face 2·2 milioane.

In timpul mai nou, conversiunile au fost la ordinea zilei, dovadă că in general prețul banilor a scăzut mult.

Tocmai când scriem aceste rânduri ne vine știrea că in țara vecină, România evenimentul financiar de la ordinea zilei e convertirea împrumuturilor de 5% in total de 422 mil. lei in o rentă de 4% ce se va emite cu un curs de $87\frac{1}{2}\%$ in val. nom. de 81·6 mil. lei. Valoarea nominală a împrumutului crește, dar se va face o considerabilă reducere in suma intereselor anuale.

Înainte de a trece la al doilea grup însemnat de împrumuturi de stat, la împrumuturile amortizabile, ținem de necesar să amintim, că in unele state, ca de ex. Franța, s'a emis și rentă amortizabilă, care — e ușor de înțeles — se deosebește de renta perpetuă prin aceea, că statul ia asupra-și angajamentul să replătească prin amortizare capitalul împrumutat.

(Va urma).

Emisiuni nouă în 1905.

Se pare că anii din urmă nu au fost tocmai favorabili progresului financiar-economic al multor state. Nesiguranța generală politică a guvernelor a paralizat intrucâtva spiritul de întreprindere. Seceta din vara trecută a decimat recoltele. Măcelul din extremul Orient, resvrătirile din Balcani țin în agitație militarismul, la întărirea căruia se prevăd plusuri budgetare de milioane și iarăș milioane. Rusia, Japonia, Anglia, Germania, Austria și Statele Balcanice solicează credite și toate semnele arată că anul prezent va face record în istoria emisiunilor.

Mai întâi *Rusia*. Deja în primul sfert al anului curent a contras două împrumuturi, pe când anul trecut i-a fost de ajuns unul singur. Războiul cu Japonia îi slăiește toate visteriile. În Germania și-a plasat împrumuturi de 500.000.000 mărci. Pentru plasarea altui împrumut de 600.000.000 franci tocmai acum negociază cu grupuri financiare franceze. Financiarii francezi au renunțat pentru moment la plasarea emisiunilor corespunzătoare. Se pare că nu mai sunt atât de încântați de alianța cu Rusia și de speranța victoriilor glorioase ale armatelor țariene, speranță, care de un an și mai bine i-a tot ademenit și amăgit. Pe la mijlocul lui Aprilie își vor da răspunsul definitiv. Se știe, că deja până acuma Rusia și-a plasat în Franța efecte în valoare de peste 9 miliarde franci. Nu e mirare, că perderile cu războiul au început să-i reducă creditul și în butul oricărei bunăvoințe Franța nu mai acordă noului împrumut decât un curs de 92 la sută, ceea ce e problematic dacă-l va accepta Rusia cu toate perderile suferite.

În definitiv, Rusia are puține șanse de a-și plasa noul împrumut de războiu în Franța.

Pe de altă parte, imperiul rusesc totuș e silit să facă împrumuturi. Dacă nu de războiu, apoi de pace. Tesaurul propriu dispune de o rezervă de aur prea mică, pentru a asigura solvabilitate deplină. Impozitele nu se pot augmenta fără de a provoca nemulțămiri nouă și e imposibil de a evalua perderile actuale provenite din războiu și accesorii (întreținerea armatei, distrugerea flotei, confiscarea materialelor și munițiilor, echipamentul escadrelor nouă etc.).

Luând în considerare fapte de aceste, ajungem la concluzia, că povara financiară, în care s'a aruncat prin inaugurarea nefericită a războiului nesocotit îi impune Rusiei un împrumut de pace de 7—8 miliarde franci. De această sumă îi va fi lipsă în timp relativ scurt și cu certitudine îi vor trebui aproape 2 miliarde în decursul anului prezent. De vreme ce producția aurului în 1904 a fost de circa 1700 milioane franci și crește din an în an: piețele europene vor fi în stare a pune la dispoziția Rusiei, fără multă perturbație, suma amintită. Finanțele mari vor afla fără îndoială mod și cale de a satisface această cerere a Rusiei. Situația ar deveni critică numai când s'ar dovedi că Rusia e incapabilă de a-și amortiza datoritiile.

Cererea *Japoniei* nu e atât de mare și nici nu se discută atât de urgent ca a Rusiei. Decurând și-a plasat două împrumuturi de câte 250 milioane franci, în Anglia și în America de Nord și în luna curentă își va plasa altul, tot de 250 milioane franci. Succesele pe câmpul de luptă îi cuceresc trecere crescândă efectelor pe toate piețele de bani. Săptămânile tre-

cute și-au plasat capitaluri mai mici până și unele bănci și unii financiar austriaci în rente japoneze. De se va încheia pace în faza actuală: Japonia aproape nu va avea lipsă de bani. Din contră, prin desdaunarea smulsă dela Rusia, va fi în stare să-și plătească bonurile de tesaur, imediat la scadență.

Austria și-a plasat decurând un împrumut de 140 milioane coroane, din care 40 milioane le-a angajat Banca Poștelor, iar 90 milioane grupul Rotschild. E probabil, că în anul curent se vor face emisiuni nouă. Anume: trebuie să se satisfacă creditul suplimentar, reclamat de căile ferate din Alpi; o parte a împrumutului militar și anuitatea primă a împrumutului de canalizare.

Imperiul german și Prusia încă voiesc să useze de situația favorabilă a pieței de bani și rupând cu sistemul bonurilor de tesaur intenționează să ridice un împrumut solid mai mare. Raporturile actuale financiare ale imperiului (cu statele confederate) prezintă destule inconveniente pentru a recunoaște necețitatea de e a le pune pe o basă mai solidă. Stengel a declarat, la 1 Martie, în comisiunea de buget, că resursele de venit, ce le deschid tratatele de comerț, încheiate de curând, nu sunt suficiente pentru a aplană deficitul finanțelor imperiului. Reforma anunțată de Stengel pentru toamna viitoare, țintește la conversiunea bonurilor de tezaur în datorie permanentă (amortizabilă) și prevede în scopul amortizărilor o augmentație importantă de impozite asupra obiectelor de consumație curentă ca: here, tabac, etc. Proiectul de a se stabili astfel de impozite va fi combătut viguros de stanga Reichstag-ului, care va lua în apărare interesele populației destul de jignite deja prin taxele vamale urcate pe articlii de consumație importați.

În *Anglia* își așteaptă desfacerea o serie întreagă de emisiuni: împrumuturi de stat, de departamente, de orașe, de societăți pe acții.

În *Sârbia* se discută mult chestia împrumutului de 80 milioane franci, în care vor participa, în proporții egale, capitaluri franceze germane și austriace.

România încă se află în stare financiară destul de critică. Trebuie să urmeze o administrație de economii și de privațiuni. Camera a votat în Martie două proiecte de legi pentru deschiderea mai multor credite extraordinare și credite suplimentare.

Turcia negociază cu Franța pentru plasarea unui împrumut.

Ceylon (colonie engleză) reflectează la un împrumut de 50 milioane franci. Datoria de stat a Ceylonului face 120 milioane franci, din cari o parte e de 6% și neconvertibilă.

Dintre toate țările exotice, singur *Siamul* a fost atât de norocos, de nu a cunoscut datorii de stat până acuma. De astădată însă vrea să contragă un împrumut de 500 milioane franci, de jumătate în Paris, de jumătate în Londra. Pentru asigurarea anuităților vor servi vămile maritime.

(—).

JURISDICTIUNE.

Pot fi funcționarii județiani membrii în direcțiune? Într'un caz concret ministrul de interne a fost enunțat sub Nr. 67,195/889, că în interesul administrației și a serviciului public este inadmisibil, ca primpretorul să ocupe postul de membru în direcțiunea unei societăți.

O hotărâre contrară acesteia a adus ministrul de interne prin deciziunea sa Nr. 65,783/904, în care a enunțat. *că postul protonotarului comitatens nu este incompatibil cu postul de membru în direcțiunea unui institut de bani.*

Tot ministrul de interne a enunțat sub Nr. 61,449/888, că președintele scaunului orfanal comitatens și fiscalul comitatens nu poate fi membru în direcțiune resp. juriscenzult la un institut de bani la care sunt plasați banii orfanilor și curanzilor. Președintele scaunului orfanal fiind responsabil pentru plasarea banilor orfanali și având chemarea de a feri averea orfanilor de orice pagube, controlul devine iluzoric când el însuși este membru în direcțiunea societății, a căreia activitate are să o supravegheze. Asemenea ar fi o anomalie ca fiscalul comitatens, în calitate de juriscenzult al scaunului orfanal, să poarte eventual proces cu institutul de bani la care ocupă postul de avocat și aceasta chiar și pentru cazul, când în procesul din chestiune institutul de bani ar fi reprezentat prin alt avocat.

Juriscenzultul ca membru al direcțiunii.

Un avocat, a ocupat la o societate pe acții, precum se întâmplă aceasta și la multe din băncile noastre, două posturi: era juriscenzultul societății și totodată membru al conziliului de direcțiune. În aceasta din urmă calitate era îndreptățit în sensul legii comerciale și la semnarea firmei, în consecință pe lângă observarea formalităților recerute, și la subscrierea plenipotențelor, ce avea să le libereze societatea. Validitatea unei astfel de plenipotențe, subscrisă de avocatul X, în favorul său propriu, ca juriscenzult, fiind contestată într'un proces, tribunalul din Deva a enunțat, că plenipotența este validă fiind mandatorul și mandantul două persoane diferite. Tabla reg. din Cluj schimbând sentința instanței prime a declarat plenipotența ca nevalidă. Curia reg. în fine, prin deciziunea sa Nr. 491/904 dela 24 Ian. 1905, a confirmat sentința instanței prime și a enunțat, că plenipotența este validă.

Prenotarea pe baza unui extras de registru. Pe baza unui extras de registru din care nu este evident, că pretenziunea derivă dintr'o afacere comercială, nu are loc prenotarea la cartea funduară.

(Curia reg. Nr. 6067/905)

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 14 Aprilie 1905.

În piața internă cererile intenzive de bani îndeosebi a băncilor din provincie, ca o consecință a recoltei slabe din anul 1904, a provocat o încordare a etalonului. Cambii vieneze de prima bonitate s'au scontat cu 3%, cambiile morilor cu 3 $\frac{1}{2}$ %, iar cambiile de portofoliu dela 3 $\frac{3}{4}$ % în sus.

În Berlin banii au fost nemaipomenit de ieftini; discountul privat 1 $\frac{1}{3}$ %—1 $\frac{3}{4}$ %, ba chiar 1%. În Londra discountul privat a fost 2%; iar în Paris a variat între 1 $\frac{7}{8}$ %—2 $\frac{1}{2}$ %.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Auraria“, cassă de economii, soc. pe acțiuni în Abrud și-a ținut adunarea generală la 6 Aprilie 1905 sub prezidiul dlui Romul Furdul, fiind notari dnii Dr. George David și Petru Macaveiu, iar verificători ai procesului verbal dnii Nicolae Lobonțiu și Iosif Gomboș.

Profitul net de K 24,909.74 s'a distribuit astfel: Dividendă și supradividendă K 9000.—. Fondului de rezervă K 4700.—. Scopuri filantropice-culturale K 3295.20. Tantieme direcțiunii, comitetului de suprav. și funcționarilor K 4214.54.

Suma destinată spre scopuri filantropice-culturale s'a împărțit cum urmează: Reuniunii femeilor române din Abrud K 500.—. Casinei române din Abrud K 200.—. Pentru pomul de crăciun reun. fem. rom. din Abrud K 200.—. $\frac{1}{2}$ % cuotă pentru delegațiunea băncilor K 124.55. Pentru fondul cultural al băncilor K 50.—. Reuniunii femeilor române din Bucium K 100.—. Școlii gr. or. din Sohodol K 100.—. Fondului protopop. gr. or. tr. Câmpeni K 100.—. Fond. pentru edificarea școlii de fetițe în Abrud K 1000.—. La dispoziția direcțiunii K 920.65. Dividenda s'a fixat cu 15% = K 30 de cupon și se plătește imediat după adunarea generală. În direcțiune s'au ales dnii Romul Furdul, Petru Macaveiu și Dr. Alexandru Borzia și în comitetul de supraveghiere dnii Dr. Vasilie Fodor, Nicolae David și Nicolae Lobonțiu, suplenți Dr. George David și Iosif Gomboș.

„Făgetana“, institut de credit și economii, soc. pe acții în Făget. Anul 1904, al XIII-lea an de gestiune l-a încheiat acest institut cu active totale de K 1.552,099.— față de K 1.399,755.— în 1903 și cu un câștig curat de K 33,358.— cu circa K 700.— mai mare decât în anul precedent. Pozițiile principale ale bilanțului arată față de 1903 următoarele creșteri: Escont circa K 32,000.— (starea K 598,421.—). Imprum. ipototecare dela K 193,559.— la K 233,810.—. Imprum. pe oblig. cu caventați cu circa K 68,000.— la K 194,834.—. Conturile curente sunt aproape neschimbate cu K 111,956.—. Ce privește pasivele vedem că în cursul anului 1904 s'a urcat capitalul social cu K 200,000.— la K 400,000.—, folosindu-se spre acest scop toate fondurile de rezervă ale societății, cari în urma acestei urcări se prezintă în bilanț pro 1904 numai cu K 9158.—. Fondul de penziune a crescut dela K 63,651.— la K 71,657.—. Depozitele spre fructificare se prezintă cu suma de K 849,776.— față de K 816,201 în 1903, iar Reescontul cu K 134,828 arătând o creștere de K 57,000.—. Venitul brut al anului 1904 a fost K 131,096.95. Direcțiunea a prezentat adunării generale convocată pe 16 Martie a. c. următoarea propunere asupra distribuirii profitului net de K 33,358.10. 6% Dividendă K 24,000.— (față de 10% în 1903). Fondului de rezervă K 3882.60. Tantieme și remunerațiuni direcțiunii, comit. de suprav. și funcționarilor K 4917.—. Scopuri filantropice K 559.04, din care: Institutului pedagogic, Caransebeș K 250. Fondului protopopesc, Făget K 200.— cuote anticipate K 109.94.

Din registrul firmelor. „Gerboviciana“ în Gerboveț. Șters: vicepreședintele Damaschin Surulescu. — Inregistrat: Daniil Novacovicu.

„Greoviciana“ în Greovaț. Șters: Dumitru Adamovits. — Inregistrat: Aurel Popovicu și Ioan Ciorman.

CRONICA.

N-rul prezent al „Revistei Economice“ nu s'a putut expedia la timp din cauza că lucrările în tipografia arhidiecezană au fost intrerupte în decursul săptămânei trecute. Numărul proxim va apărea însă la timp.

Datoria comună flotantă de stat, a rămas în luna expirată nealterată. La finele lui Martie au fost în circulațiune: fl 1.102,120 în note de stat à fl 5.— și fl 268,500 în note de stat à fl 50.—.

BIBLIOGRAFIE.

Băncile române din Transilvania și Ungaria. (Les banques roumaines de Transylvanie et de Hongrie). Sub titlul acesta marea revistă economică franceză din București: „Le mouvement économique“ (Roumanie et peninsule balkanique) de sub direcțiunea dlui deputat Nicolae Xenopol, a început a publica în Nr. său 5 dela 1 Aprilie a. c. o lucrare mai mare, în extenziune de aproape 2 coale tipar, asupra instituțiilor financiare române din țările coroanei ungare. Lucrarea eșită din peana dlui Constantin Popp, funcționar la „Albina“ din Sibiu tractează în liniamente generale istoricul acestor instituțiuni, apoi organizația și operațiunile lor, despre organele conducătoare, de control și executive (funcționarii) și stăruiește asupra importanței acestor așezăminte în viața poporului român, atât din punct de vedere economic, cât și cultural și social. Dezvoltarea progresivă a operațiunilor băncilor noastre, profiturile nete realizate și distribuirea lor, în special a sumelor sacrificate pentru scopuri filantropice-culturale sunt ilustrate cu număroase și interesante date statistice. Acțiunii de consolidare înăgurată de băncile noastre cu conferențele directorilor de bancă îi este dedicat un capitol special.

Lucrarea va fi reproducă și în broșuri separate, atât în limba franceză, cât și în limba română.

DIN REUNIUNI.

Dela „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu“.

Incunoștiințare.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu“, în conformitate cu obiceiul de până aci, va distribui membrilor săi, și în anul curent în mod gratuit altoi și sămânțe.

Doritorii de a fi împărtașiți cu altoi și sămânțe sunt poftiți a se prezenta *Duminecă, în 23 Aprilie a. c. n.* la 11 oare a. m. în comuna Săliște, la localul primăriei comunale, unde se va face distribuirea.

Totodată se aduce la cunoștință publică că în anul curent membrii Dr. Ioan Stroia și Ioan Chirca au primit în mod binevoitor asupra D-lor angajamentul, ca conform uzului de până aci, să planteze din partea Reuniunii în grădinile membrilor din comunele Aciliu și Galeș câte un altoiu veritabil, ca aducere aminte.

Sibiu, în 9 Aprilie 1905.

Avis.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu“, cu subvențiune dela comisiunea economică a comitatului, ține *din 16 până în 20 Maiu a. c. n.* în comuna Săliște, în grădina de altoi comună, cu binevoitorul concurs al membrilor Dr. Ioan Stroia, protopresbiter, și Ioan Chirca, notar comună, un *curs practic* pentru conducătorii școalelor de pomi comunale din acest comitat.

Doritorii de a lua parte la acest curs sunt invitați a se înștiința până *în 6 Maiu a. c. n.* la dl protopresbiter Dr. Ioan Stroia în Săliște.

La curs se vor primi cel mult 20 reflectanți și anume după ordinea înștiințării.

Participanții primesc pentru speșele de întreținere în zilele cât va ține cursul câte 2 coroane la zi din subvențiunea comitatului.

Sibiu, în 9 Aprilie n. 1905.

Convocare.

Membrii „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“ sunt prin aceasta poftiți a se întruni *în 6 Maiu a. c. n.* (ziua de sf. George) la 2 oare p. m. în Sibiu în sala de ședințe a Asociațiunii la o ședință extraordinară a adunării generale.

La ordinea de zi sunt:

1. Raportul comitetului în chestia valorizării albului „din ornamentica română“.
2. Întregirea locurilor devenite vacante în comitet prin repășire.
3. Eventuale propuneri.
4. Autenticarea procesului verbal al ședinței.

Sibiu, în 9 Aprilie 1905 n.

Comitetul Reuniunii.

SUMAR.

Banca Austro-Ungară. — Efectele publice. — Emisiuni nouă în 1905. — *Jurisdicțiune*: Pot fi funcționarii județiani membrii în direcțiune? Iurisconsultul ca membru al direcțiunii. Prenotarea pe baza unui extras de registru. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*: „Auraria“, „Făgețana“. Din registrul firmelor. — *Cronică*: N-rul prezent al „Rev. Econ.“ Datoria comună flotantă de stat. — *Bibliografie*: Băncile române din Transilvania și Ungaria. — *Din Reuniuni*: Incunoștiințare. Avis. Convocare.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 15 Aprilie 1905.

Grâu de Bănat	per 100 kg. vinde . .	17-85—18-50
„ „ Tisa	„ „ „ „ . .	18-20—18-60
„ „ Pesta	„ „ „ „ . .	18-10—18-45
„ „ Alba-reg.	„ „ „ „ . .	18-10—18-50
„ „ Bacica	„ „ „ „ . .	17-75—18-40
Secară	„ „ „ „ . .	14-45—14-65
Orz	„ „ „ „ . .	14-35—15—
Ovės	„ „ „ „ . .	14-40—15—
Porumb	„ „ „ „ . .	15-40—16—
Rapiță	„ „ „ „ . .	— — — —
Untură de porc B.-Pesta	„ „ „ „ . .	140—
Slănină (clisă)	„ „ „ „ . .	115—119—

